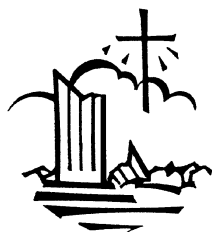

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA OCTAVIS

Epistel: Rom. 4:1-18. Predikan av Lars Borgström (LFS)

Denna söndags epistel utgör en mycket viktig del av Paulus framställning av rättfärdiggörelsen. I Romarbrevets 4:e kapitel vill aposteln visa att det som han förkunnar - hur överraskande och revolutionerande nytt det än kan verka också hos sådana som, likt han själv, vuxit upp med Skrifterna (d.v.s. Gamla testamentet) – i själva verket är vad Gamla testamentet lär om frälsningens väg. Det är alltså inte så att Paulus och Nya testamentet i övrigt lär en sak och Gamla testamentet någonting annat. Ibland framställs en sådan felaktig föreställning t.o.m. så grovt, att man säger att Gamla testamentet är lag och Nya testamentet evangelium. Så är det verkligen inte. Båda testamentena innehåller såväl lag som evangelium. Anledningen till att judar och kristna har olika läror om frälsningen är inte att judarna har en helig urkund, Gamla testamentet (som de kallar *tanach*) och de kristna en annan urkund, Gamla och Nya testamentet tillsammans. Istället beror de olika uppfattningarna på att man tolkar Gamla testamentet på olika sätt. Judarna har inte förstått dess sanna betydelse. Paulus skriver i 2 Kor. 3:14-16: ”Men deras sinnen blev förstockade. Än idag finns samma slöja kvar när gamla förbundets skrifter föreläses, och den tas inte bort, först i Kristus försvinner den. Ja, än i dag ligger en slöja kvar över deras hjärtan när Mose föreläses. Men närhelst någon omvänder sig till Herren, tas slöjan bort.”

För att bevisa att den lära, det evangelium, som Paulus förkunnar också är Gamla testamentets budskap, tar han först Abraham, sedan David som exempel.

EXEMPLET ABRAHAM

Abraham räknades som judarnas fader (Joh. 8:39) och judarna tänkte sig honom som en verklig förebild då det gällde sann rättfärdighet och fromhet. Som farisé hade Paulus tänkt att Abraham var rättfärdig, en helig man p.g.a. sitt liv, sin karaktär och sina goda gärningar. Abrahams tro räknades in bland hans gärningar, som gjorde att han var en Guds vän. Men nu, som omvänd till Kristus, har Paulus en helt annan uppfattning. Nu visar han att Abraham blev rättfärdig inför Gud genom tro allena, gärningarna ställs t.o.m. *i motsats* till tron.

Paulus citerar 1 Mos. 15:6 för att visa att Abraham inte har något att berömma sig av inför Gud, inga goda gärningar. Där står ju: ”*Abraham trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet.*” Aposteln kommenterar detta: ”Den som har gärningar att peka på får sin lön, inte av nåd, utan som något han har förtjänat.” Här används en arbetsplats som åskådningsexempel, då han vill visa vad det betyder att Gud ”räknar” någon som rättfärdig. Om en arbetare och en arbetsgivare kommer överens om att arbetaren skall arbeta en dag för en viss summa pengar, då skulle lönen vid dagens slut vara något som arbetaren förtjänat. Som Paulus skriver: ”*Den som har gärningar att peka på får sin lön, inte av nåd utan som något han har förtjänat.*” Det skulle i en sådan situation vara en förolämpning om arbetsgivaren vid löneutbetalningen efter den långa arbetsdagen sade till den anställde, som slitit hårt: ”Kom nu skall jag ge dig en gåva.” Pengarna är inte en gåva, det är något arbetaren har rätt till efter sitt slit. Men om någon *inte* arbetar och ändå får lön efter dagens slut är det sannerligen fråga om en gåva. Den icke arbetande *räknas* som att han uppfyllt förpliktelsen gentemot arbetsgivaren fastän han i själva verket inte har det.

I v 5 överflyttar Paulus exemplet från arbetsplatsen till det andliga området, och säger: ”*Men den som utan att bygga på gärningar tror på Honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, honom räknas hans tro till rättfärdighet.*” Om en människa inte gjort något för att förtjäna rättfärdighet, men Gud ger honom detta ändå som en gåva, så är det fråga om ett tillräknande av rättfärdighet. Så handlade Gud med Abraham. Abraham tog emot frälsningen som en fri gåva genom tron, inte som någon lön för goda gärningar.

EXEMPLET DAVID

För judarna, som härstammade från Abraham, var patriarken det främsta exemplet på hur Gud handlar med sitt folk, vad som utgör fundamentet för förhållandet mellan Gud och Hans barn. Men också David är en central gestalt i Israels historia. Hans regentstid utgjorde krönet av Israels förflutna. Aldrig, varken tidigare eller senare, hade Israel varit så framgångsrikt som under kung Davids tid. Han var idealkonungen och man drömde om ett återupprättande av ett davidiskt stor-Israel. Med tanke på detta var naturligtvis även Davids vittnesbörd om hur Gud handlar med sitt folk vara mycket betydelsefullt. Därför uppmärksammar nu Paulus läsarna på vad David säger om hur rättfärdighet kommer till människor, som i sig själva är syndfulla. Aposteln skriver i andra halvan av vår predikotext: ”Därför prisar också David den människa salig, som Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar: Saliga är de, vilkas överträdelser är förlåtna och vilkas synder är överskylda. Salig är den man som Herren inte tillräknar synd.”

Paulus citerar Ps. 32:1-2. I denna psalm är David ångerfull och minns sina tidigare synder. Först hade David varit envis och framhärdad, inte velat bekänna sin synd. Han hade försökt förringa och bortse från sin synd, men det hade inte fungerat. David erkänner: *”Så länge jag teg förtvinade mina ben vid min ständiga klagan, Dag och natt var din hand tung över mig, min livskraft försvann som av sommarbetta. Sela”* (Ps. 32:3-4). Böjd till sina knän tog sedan David sin tillflykt till det enda som hjälper: i tron sökte han efter den Gud som förklarar den ogudaktige rättfärdig. Han hade inga goda gärningar att hänvisa till, bara ogudaktighet att bekänna. Och det var just vad han gjorde: *”Då uppenbarade jag min synd för dig, jag dolde inte min missgärning. Jag sade: Jag vill bekänna min överträdelser för HERREN. Då förlät du mig min syndaskuld’ (min kurs.). Sela”* (Ps. 32:5).

Gud förlät David all hans skuld. Den fria förlåtelsen genom tron, utan några tillägg av gärningar eller förtjänst framträder här på allra tydligaste sätt. Detta är grunden till att David i glädje och lättnad kan ropa ut, det som Paulus nästan ordarant citerar i v 7-8: ”Salig är den som fått sin överträdelse förlåten, sin synd övertäckt. Salig är den människa som HERREN ej tillräknar synd och i sin ande är utan svek.”

FRÅN MINUS TILL PLUS

Såväl Abrahams som Davids fall visar att frälsningen sker genom tro allena, utan gärningar. Det finns dock en skillnad mellan de exempel som Paulus anger. Denna skillnad innebär inte på något sätt någon motsättning, utan visar mer på rikedomen i frälsningen. Exemplet David visar hur alla synder utplånas i rättfärdiggörelsen. Från att ha legat på minus blir man så att säga ”nollställd” i det att syndaskulden försvinner. Exemplet Abraham visar att man inte bara är nollställd, utan t.o.m. rik, ligger på ”plussidan”. Man tillräknas en rättfärdighet som man inte har i sig själv, man räknas som att ha gjort alla de goda gärningar som lagen kräver.

Såväl ”nollställandet”, d.v.s. förlåtandet av synder, som ”adderandet”, d.v.s. tillskrivandet av goda gärningar, har förstås med Kristi ställföreträdarskap att göra. All den orättfärdighet, all synd och ondska, som människosläktet gjort sig skyldigt till lades på Herrens lidande tjänare, som är Jesus Kristus (Apg. 8:32-35). I Jes. 53:4-6 läser vi: *”Men det var våra sjukdomar Han bar, våra smärtor tog Han på sig, medan vi höll Honom för att vara hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han var genomborrad för våra överträdelser skull, slagen för våra missgärningars skull. Straffet var lagt på Honom för att vi skulle få frid, och genom Hans sår är vi helade. Vi gick alla vilse som får, var och en gick sin egen väg, men all vår skuld lade HERREN på Honom.”*

Allt det som gjorde att vi inte var rättfärdiga; överträdelser, missgärningar och skuld, straffades Jesus för. Detta brukar inom dogmatiken kallas Kristi *passiva* eller *lidande* lydnad. Han led på korset den eviga förtappelsens alla kval, helvetets oändliga pinor, för att vi inte skulle behöva göra det.

Guds lag kräver emellertid även en positiv buduppfyllelse för att en människa skall anses vara rättfärdig. Det står ju i 3 Mos. 18:5: *”Ja, ni skall hålla fast vid mina stadgar och lagar, ty den människa som följer dem skall leva genom dem. Jag är HERREN.”* Och i 3 Mos. 19:2: *”Ni skall vara heliga, ty jag, HERREN, er Gud, är helig.”* Människan själv kan inte leva i enlighet med Guds vilja och på den grunden förklaras rättfärdig. Men Jesus har levt ett heligt, oskuldsfullt och rent liv i alla människors ställe. Därför profeteras det om Honom i Jer. 23:20, där Han kallas Davids telning, kung och frälsare, på följande vis: *”Detta är det namn man skall ge Honom: HERREN vår rättfärdighet.”* Jesus själv är vår rättfärdighet. Denna buduppfyllelse i vårt ställe brukar inom dogmatiken kallas Kristi *aktiva* eller *görande* lydnad.

Så rika vi är! Vi har verkligen anledning att tacka Gud, ja, ”Honom har ni att tacka för att ni är i Kristus Jesus, som Gud för oss har gjort till vishet, rättfärdighet, helgelse och återlösning” (1 Kor. 1:30). Amen.